

Kriminalitet smitter

Undgå én kriminel handling og få, uden yderligere omkostninger, betydeligt flere undgåede kriminelle handlinger med i købet.

Sådan lyder den helt korte version af konklusionerne på et studie, som professor Christian Dustmann og seniorforsker Rasmus Landersø har gennemført ved ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Studiet giver svar på et spørgsmål, der er helt centralt i forhold til omfanget af kriminalitet. Nemlig, om kriminalitet er et socialt fænomen, og om den enes kriminelle adfærd påvirker den anden til også at begå kriminelle handlinger.

Resultatet af studiet er et utvetydigt *ja* til, at kriminalitet smitter. Som det fremgår af figur 1, vil den afledte effekt af en sparet kriminel handling i løbet af de næste to år være, at næsten fire andre ikke bliver begået. Og, i løbet af fem år, at knap syv handlinger undgås.

Baggrunden for fundet er en undersøgelse, hvor unge mænd, der får deres første barn, før de fylder 20, er blevet fulgt over en femårig periode efter fødslen. Mange af disse meget unge fædre, der indgår i undersøgelsen,

har en kriminel baggrund, men hvis de får en dreng, begår de efterfølgende mindre kriminalitet, end hvis de havde fået en pige. (Resultaterne fra denne del af studiet beskrives i den følgende artikel.)

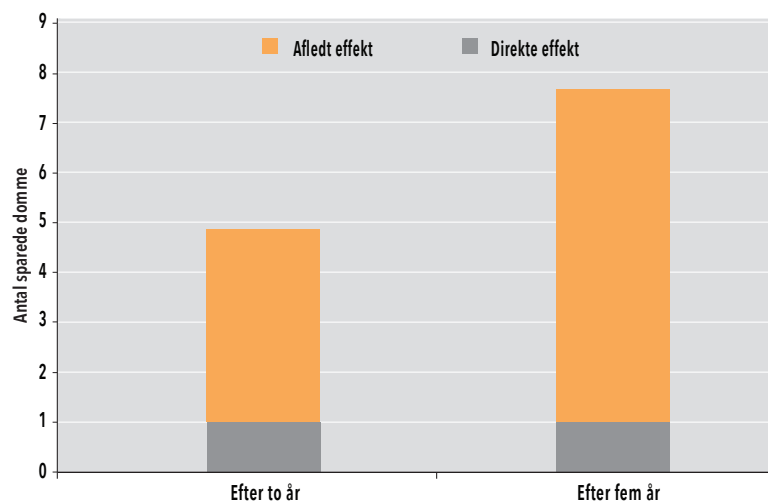
Og forskellene i kriminalitet, alt efter barnets køn, kan også ses hos jævnaldrene unge mænd i de unge fædres nabolag. I områder, hvor en ung mand med en kriminel baggrund får en dreng, begår unge mænd generelt lidt mindre kriminalitet. Dette resultat betyder, at der må være afledte effekter af, at den unge far sænker sin kriminalitet.

Tre mulige mekanismer

Denne sammenhæng – at kriminel adfærd smitter – er ikke før blevet påvist, men det har været antagelsen, at den eksisterede. Antagelsen er baggrunden for en række kriminalpræventive programmer og politikker. Det gælder fx den såkaldte *king-pin*-strategi, hvor politiet går efter at pågribe den centrale person i et netværk, og mentorordninger, hvor unge utilpassede bliver sat i kontakt med positive rollemodeller.

Når ikke man med sikkerhed har vidst, om mekanismen

Figur 1: Antal sparede domme efter to og fem år som følge af, at én kriminel handling ikke er blevet begået

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

faktisk var til stede, hænger det sammen med, at den kun er én af tre mulige – og sandsynlige – forklaringer på, hvorfor nogle grupper begår meget kriminalitet.

Den ene af de tre forklaringer er, at en gruppe opfører sig ens, fordi de bor eller opholder sig i de samme omgivelser, og dermed får samme type påvirkninger – fx fra nedslidte bygninger, rod, graffiti og så videre. Med andre ord, at ydre påvirkninger gør dem kriminelle.

Den anden mulige forklaring er, at de ligner hinanden. Måske de alle har klaret sig dårligt i skolen, kommer fra socialt belastede familier, og er uden job. Altså, at deres ensartede situation gør, at flere opfører sig ens og bliver kriminelle.

Den tredje mulige forklaring er, at det fører andre i retning af kriminel adfærd, hvis nogen omkring dem begår noget kriminelt. Altså: Kriminalitet er et socialt – og smitsomt – fænomen.

Påvisningen af, at den tredje sammenhæng eksisterer, betyder ikke, at de to første ikke også yder bidrag til at forklare kriminalitet. Men den helt centrale forskel er, at når kriminel adfærd smitter, så betyder det samtidig at tiltag, der sænker den enkeltes kriminalitet, vil have afledte positive effekter på andre – dvs. en social multiplikatoreffekt. Derfor kan de positive effekter af kriminalpræventive indsatser være markant undervurderede.

Unge fædres kriminalitet påvirkes af deres barns køn

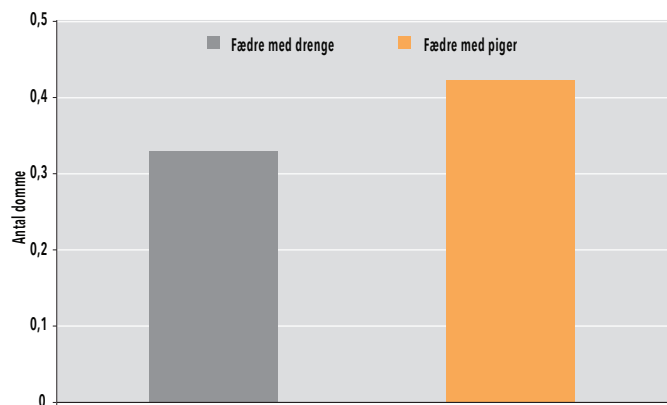
Adfærd for unge fædre med kriminel baggrund påvirkes af deres barns køn. Dette ses i særdeleshed på omfanget af deres kriminalitet.

Dette er et af resultaterne fra et studie, som Christian Dustmann og Rasmus Landersø har gennemført ved ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Det har længe været formodet, at forælderrollen er en potentiel vej ud af kriminalitet, men det har hidtil ikke været muligt at påvise kausale sammenhænge mellem forældreskab, familieroller og kriminalitet.

Studiet viser, at hvordan unge fædre med en kriminel baggrund reagerer på faderrollen, er forskellig alt efter,

Figur 2: Antal domme for kriminalitet begået de første to år efter første barns fødsel – unge fædre under 20 år

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

hvilket køn barnet har. Som figur 2 viser, begår fædre, der får deres første barn, når de er i teenagealderen, mindre kriminalitet efterfølgende, hvis de får en dreng, i forhold til, hvis de havde fået en pige. Derfor kan familien være en vigtig faktor i vejen ud af en kriminel løbebane.

Baggrunden for fundet er en analyse af alle fædre, der fik deres første barn mellem 1991 og 2004, og deres efterfølgende kriminalitet de første fem år efter barnets fødsel.

Og forskellene ses også på andre aspekter. De unge fædre, der får drenge, har eksempelvis en større sandsynlighed for at være i beskæftigelse eller uddannelse efter fødslen i forhold til, hvis de havde fået en pige. Dette kunne tyde på, at mekanismen er, at den unge far med kriminel baggrund i større grad indser sit ansvar og vil være en positiv rollemodel, hvis han får en dreng.

I hverdagen er mange med stor sandsynlighed vant til at se subtile forskelle i forælderroller mellem mødre og fædre, og også mellem børnenes køn. Hvilken forælder, der fx oftest er at finde på sidelinjen til fodboldkampe. Men studiets resultater siger ikke noget om gennemsnitlige forældres reaktion på deres barns køn. Den analyserede gruppe udgør under 1 pct. af alle førstegangsfædre. Studiet illustrerer, hvilke mulige mekanismer der kan føre unge væk fra en kriminel løbebane.

DNA-register forebygger ny kriminalitet

Kriminelle, der får deres DNA registreret i politiets DNA-register, modtager efterfølgende færre domme for ny kriminalitet.

Det viser et studie som Anne Sofie Tegner Anker, Jennifer L. Doleac og Rasmus Landersø har gennemført ved ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

I studiet undersøges spørgsmålet om, hvorvidt risikoen (eller chancen, alt efter synsvinkel) for at blive opdaget og dømt har betydning for, om personer sigtet for kriminalitet er parat til at begå ny kriminalitet. Og konklusionen er, at øget risiko for opdagelse mindsker sigtedes lyst til at begå ny kriminalitet.

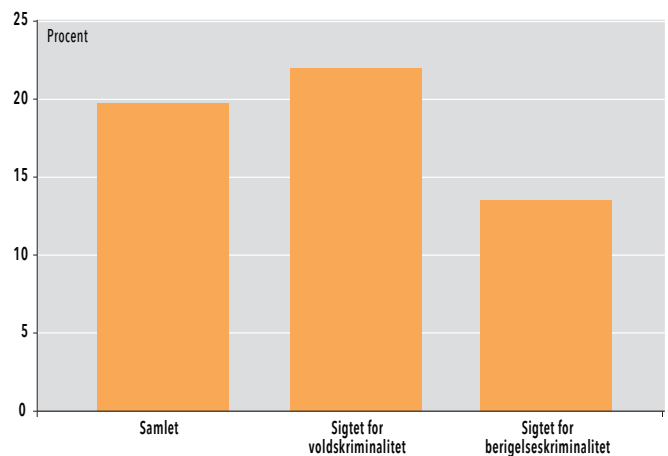
Sigtede, optaget i DNA-registret, får – som det fremgår af figur 3 – 19 pct. færre domme i forhold til andre sigtede for ny kriminalitet de første tre år efter de oprindeligt blev sigtet.

I studiet benyttes en ændring i dansk lov, som betød, at politiet i 2005 fik en betydelig udvidet mulighed for at tage DNA-prøver af sigtede og indføre resultatet i *Det Centrale DNA-profil-register*.

Det betød, at markant flere sigtede, i forhold til tidligere, blev registreret. Hvor der tidligere var tale om langt under ti pct. af de sigtede, betød ændringen hurtigt, at omkring hver anden blev registreret.

Effekterne udregnes ved at sammenholde kriminaliteten for personer, der er blevet sigtet hhv. lige før og lige efter denne lovændring.

Figur 3: Procent færre domme tre år efter DNA-registrering

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Især voldskriminelle

Studiet viser endvidere, at DNA-registrets forebyggende virkning varierer alt efter hvilken type kriminalitet, der ligger til grund for DNA-registreringen.

Nogle har fået foretaget en DNA-registrering i forbindelse med en sigtelse for berigelseskriminalitet. I denne gruppe reduceres antal domme for kriminalitet de efterfølgende tre år med 13 pct.

Anderledes går det blandt dem, der oprindeligt var sigtet for en voldsforbrydelse, hvor der siden er tale om et fald i antal domme på hele 22 pct.

BOKS

Konklusionernes gyldighed

Dette studie viser, at for personer sigtet for kriminalitet reducerer optagelsen i registret yderligere kriminalitet, men dette er en gruppe, der på væsentlige områder adskiller sig fra øvrige danskere.

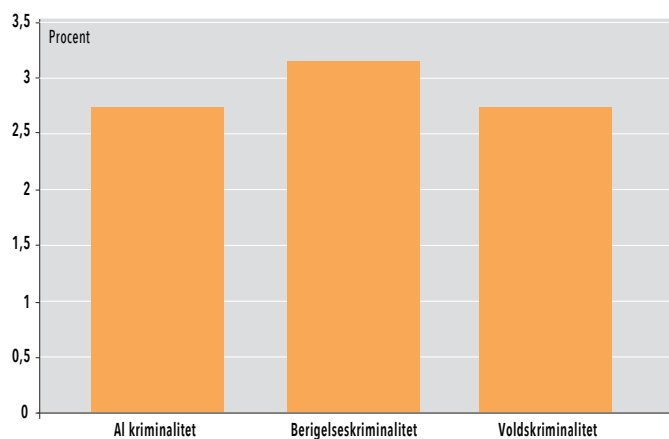
Studiet påviser kausalt, at netop denne gruppes kriminelle adfærd påvirkes af registret, men forudsiger intet om, hvad eksempelvis en tilsvarende registrering af ikke-kriminelle ville have af konsekvenser.

Øget opklaring forebygger kriminalitet

Jo flere forbrydelser politiet opklarer, desto mere forebygger de morgendagens kriminalitet. Og nu er der tal på, hvor meget en eventuel ekstra opklaring reducerer kriminaliteten.

Et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed giver nemlig et kvalificeret bud på, hvor stærk sammenhæng der er mellem øget opklaringsprocent og kriminalitet: Hver gang politiet opklarer én ekstra procent af alle forbrydelser, så reducerer det – som det fremgår af figur 4 – kriminaliteten med 2,7 pct. Men øges opklaringsprocenten for berigelseskriminalitet med 1 pct., sænkes omfanget af berigelseskriminalitet med hele 3,2 pct.

Figur 4: Procentvis fald i efterfølgende kriminalitet ved én procent ekstra opklaring

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Netop i forhold til berigelseskriminalitet er der tale om et meget markant resultat, fordi det betyder, at politiet, med en forholdsvis lille stigning i opklaringsprocent, kan reducere fremtidig berigelseskriminalitet betydeligt.

Forklaringen er, at opklaringsprocenten for denne type forbrydelse som udgangspunkt er relativt lav. Omkring 30 pct. af alle anmeldte berigelsesforbrydelser – altså indbrud, tyverier og så videre – opklares.

Hvis opklaringsprocenten blev øget fra 30 til 31 pct., ville konsekvensen for den fremtidige berigelseskriminalitet være betydelig. De 31 pct. er nemlig godt tre pct. større end 30, hvorfor denne lille bevægelse ville føre til godt ti pct. reduktion i berigelseskriminaliteten.

Resultatet bygger på en analyse af udviklingen i kriminaliteten i forlængelse af, at politiet i 2005 fik lov til at DNA-registrere sigtede i et meget større omfang end hidtil, hvorfor DNA-registret blev mere omfattende end tidligere. Det mere omfattende register havde to effekter. Nemlig, at de kriminelle afskrækkes fra yderligere kriminalitet, og at politiet har bedre redskaber til at finde gerningsmænd. Når disse to effekter adskilles, er det muligt at beregne opklaringsprocentens betydning for kriminaliteten.

Mindre betydning for voldskriminalitet

For voldsforbrydelser er potentialet for, via øget opklaring, at reducere kriminaliteten betydeligt mindre.

Forklaringen er bl.a., at opklaringsprocenten i forvejen er høj, i hvert fald sammenlignet med den, der findes ved berigelseskriminalitet. Hele 82 pct. af alle voldsforbrydelser bliver opklaret. Hvis denne steg til 83 pct. ville der være tale om en ændring på 1,2 pct. Da voldskriminaliteten (se figur 4) reduceres med 2,7 pct. for hver ekstra procents opklaring, vil den ekstra procents opklaring føre til en reduktion i voldskriminaliteten på 3,3 pct.

DNA-register afskrækker især unge og førstegangssigtede

For unge og førstegangssigtede har det en særlig afskrækkende effekt, at politiet registrerer deres DNA.

Det viser en analyse af konsekvenserne af, at det danske politi i 2005 fik udvidet adgang til at DNA-registrere sigtede.

Helt overordnet betød det, at sigtede i mindre omfang end før faldt tilbage i kriminalitet, der førte til domme de første år efter registreringen. Men denne effekt er, som det fremgår af figur 5, størst for de 18-23-årige, og dem, der er sigtet for første gang.

Før reformen ville knap 18 pct. af de 18-23-årige i løbet af det første år efter en sigtelse falde tilbage i ny kriminalitet og blive dømt for det. Et billede, der ændrer sig markant efter udvidelsen af DNA-registreringen, hvorefter kun 9 pct. inden for ét år bliver dømt for ny kriminalitet.

Det samme gør sig på ingen måde gældende for de lidt ældre, nemlig de 24-30-årige, hvor tilbagefaldet inden for et år både før og efter reformen ligger på omkring 11 pct.

Samtidig afskrækker DNA-registreringen i særlig grad dem, der er blevet sigtet for første gang: Før reformen

blev seks pct. af disse dømt for en ny forbrydelse inden for det første år efter den første sigtelse. Efter udvidelsen af DNA-registreringen var denne andel faldet til en brøkdel af dette niveau; omkring en pct.

Relativt set er dette et særdeles bemærkelsesværdigt fald og en indikation af, at DNA-registrering kan være med til, at nogen – tidligt i en kriminel løbebane – kan blive afskrækket fra at fortsætte.

UNDERSØGELSENS PUBLICERINGER

CHRISTIAN DUSTMANN OG RASMUS LANDERSØ, 2018

CHILD'S GENDER, YOUNG FATHERS' CRIME, AND SPILLOVER EFFECTS IN CRIMINAL BEHAVIOR

STUDY PAPER NO. 127

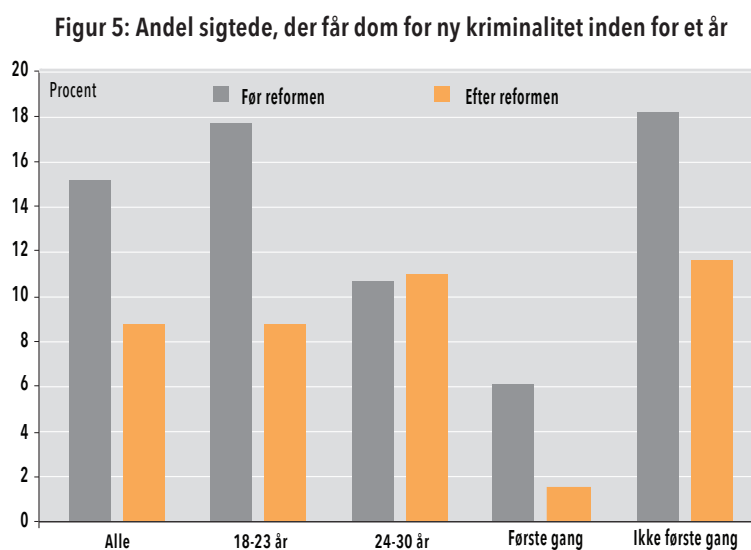
FRA ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED

ANNE SOFIE TEGNER ANKER, JENNIFER L. DOLEAC OG RASMUS LANDERSØ, 2018

THE EFFECTS OF DNA DATABASES ON THE DETERRENCE AND DETECTION OF OFFENDERS

STUDY PAPER NO. 128

FRA ROCKWOOL FONDENS FORSKNINGSENHED

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed (ISSN 2446-3086) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden. Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Andre udgivelser fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed kan ses på [Rockwoolfonden.dk/forskning](https://rockwoolfonden.dk/forskning)